

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 750/2013-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti M. S., J. S., K. S. a Z. S., zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 10/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 29/1991) v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009, za účasti Okresného súdu Rožňava, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. S., J. S., K. S. a Z. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn.

11 C 10/2011 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009 porušené boli.

2. M. S., J. S., K. S. a Z. S. priznáva finančné zadosťučinenie každej v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré im je Okresný súd Rožňava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezů.

3. Okresný súd Rožňava je povinný uhradiť M. S., J. S., K. S. a Z. S. trovy konania v sume 1 059,92 € (tisícpäťdesiatdeväť eur a deväťdesiatdva centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezů.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 750/2013 z 12. decembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. S., J. S., K. S. a Z. S. (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 10/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v období po právoplatnosti nálezů ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009.

Sťažovateľky v sťažnosti okrem iného uviedli:

„Konanie o náhradu škody vedené na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 11 C/10/2011 bolo vedené pôvodne pod sp. zn. 5 C/29/1991 a začalo sa na návrh pôvodného žalobcu nebohého V. S., ktorý zomrel dňa 31. 8. 20 05. Sťažovateľky sú jeho dedičkami.

Ústavný súd SR nálezom sp. zn. IV. ÚS 9/05 zo dňa 30. 5. 2005 (správne má byť 30. 3. 2005, pozn.) rozhodol tak, že základné právo V. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 29/91 porušené bolo, prikázal Okresnému súde Rožňava konať bez prieťahov a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd SR nálezom sp. zn. III. ÚS 296/09 zo dňa 26. 11. 2009 rozhodol tak, že základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 29/1991 v období po právoplatnosti nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 9/05 zo dňa 30. 3. 2005 porušené boli. Ústavný súd SR im taktiež priznal primerané finančné zadosťučinenie a trovy právneho zastúpenia.“

Sťažovateľky ďalej v sťažnosti poukazujú na to, že „pociťujú ujmu z takéhoto postupu Okresného súdu Rožňava, kedy sa právoplatného skončenia nedožil ani pôvodný žalobca a Okresný súd Rožňava napriek tomu túto vec nerozhodol ani po 8 rokoch od jeho smrti takým spôsobom, aby bola právoplatne skončená.

Aj keď už sťažovateľkám bolo v tejto veci priznané finančné zadosťučinenie, s prihliadnutím na to, že to bol práve Okresný súd Rožňava, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti, ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, nadobudli pocit márnosti, snahy dovolať sa spravodlivosti, keď ani po ďalších 4 rokoch od ostatného nálezom ústavného súdu, 8 rokov od smrti pôvodného žalobcu a 22 rokov od začiatku konania, nebola táto vec právoplatne skončená a preto považujú za primerané, aby im bolo každej z nich priznané finančné zadosťučinenie vo výške 5000,-Eur.“

Na základe uvedeného sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľiek na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, bolo postupom Okresného súdu Rožňava vo veci sp. zn. 11 C/10/2011 (pôvodne vedenej pod sp. zn. 5 C/29/1991) porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Rožňava konal vo veci sp. zn. 11C/1072011 (pôvodne vedenej pod sp. zn. 5C/29/1991) bez prietahov.“

Napokon sa sťažovateľky domáhajú, aby im ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie každej v sume 5 000 € a úhradu trov konania.

Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko v prípise sp. zn. Spr 2/14 (doručenom ústavnému súdu 13. februára 2014), v ktorom opísal priebeh napadnutého konania do 13. mája 2013. K jeho ďalšiemu priebehu uviedol toto:

«Súd nariadil znalecké dokazovanie uznesením sp. zn.: 11 C/10/2011-219 zo dňa 13. 05. 2013, pretože bol toho názoru, že posudok znalca z odboru ORL (ušné, nosné, krčné) s poukazom na diagnózu chronický zápal hrtana, bude nevyhnutný. Počas celého konania totiž bolo vyhotovených viac posudkov z odvetvia pracovného lekárstva a hygieny práce a z odvetvia ORL bol vypracovaný jeden posudok. Proti záverom tohto posudku z odvetvia ORL, ako posudkov z odvetvia pracovného lekárstva opakovane namietal žalovaný – pôvodný zamestnávateľ V. S., práve s poukazom na to, že u žalobcu bol diagnostikovaný chronický zápal hrtana už 27. 09. 1983, to znamená takmer 5 rokov pred expozíciou SO₂. Keďže neboli vypočítaní ani znalci, nebol nariadený ani kontrolný znalecký posudok z odvetvia ORL, súd dospel k záveru po doplnení vyššie uvedených listín, ako aj na základe vyjadrení žalovanej, že bude potrebné nariadenie kontrolného znaleckého posudku práve z odvetvia ORL, aby tak bolo možné preukázať alebo vylúčiť profesijné ochorenie. Totiž zo zdravotnej dokumentácie, citovanej podrobne v znaleckých posudkoch z odvetvia pracovného lekárstva a ORL boli záznamy o chronickom ochorení hrtana už pred rokom 1988. Pred nariadením kontrolného znaleckého posudku súd dohľadával zdravotnú

dokumentáciu V. S. Žalobkyne boli pasívne, zjavne s poukazom na nesúhlas s nariadením znaleckého dokazovania. Aj keď totiž nemali k dispozícii zdravotnú dokumentáciu, určite mali vedomosti o osobe praktického lekára. Napokon dokumentáciu súd zabezpečil od posledného praktického lekára v mieste bydliska. Po doručení zdravotnej dokumentácie, ktorá bola archivovaná posledným praktickým lekárom, súd zistil, že chýba časť dokumentácie od roku 1976 do roku 1990, kde sa mali nachádzať práve záznamy o chronickom ochorení hrtana v roku 1983. Aj táto skutočnosť viedla súd k tomu, aby sa znalec z odvetvia ORL (jednalo sa o záznamy, ktoré spracovával lekár ORL) vysporiadal s tým, či bolo uvedené ochorenie v príčinnej súvislosti so sporadickou expozíciou plynu, alebo nie.

Po doručení uznesenia 11 C/10/2011-219 zo dňa 13. 05. 2013, pr. zást. žalobkyni vyjadrila písomne názor, že otázky uložené znalcovi boli podľa jej názoru neprípustné – sugestívne. V tomto prípade súd kládol otázky podrobne, aby boli zodpovedané všetky doposiaľ spochybňované zistenia a tiež aby mohol sudca, ako medicínsky laik, dostať odpovede na odborné otázky, ktoré potreboval vyriešiť. V závere vyjadrenia zo dňa 10. 06. 2013 navrhla, napriek prezentovanému stanovisku, uloženie vlastných otázok. Následne súd uznesením 11 C/10/2011-238 zo dňa 11. 06. 2013 doplnil predchádzajúce uznesenie zo dňa 13. 05. 2013 a doručil ho znalcovi a účastníkom konania. Lehota na vypracovanie znaleckého posudku bol po komunikácii so znalcom stanovená tak, aby mohol byť znalecký posudok spracovaný v reálnom čase, vzhľadom na pracovnú záťaž znalca.

Znalecký posudok kontrolného znalca N. L. č. 7/2013 bol súdu doručený dňa 03. 09. 2013. Dňa 09. 09. 2013 bol doručený znalecký posudok na vyjadrenie sporovým stranám a súčasne bol vytýčený termín pojednávania na 15. 10. 2013. Zo záveru znaleckého posudku vyplynulo, že v prípade V. S. trpel chronickým ochorením hrtana už v období pred expozíciou plynu a teda uvedené ochorenie nebolo vyvolané uvedenou expozíciou.

Po doručení znaleckého posudku žalovaná so záverom súhlasila a žalobkyne prostredníctvom svojej pr. zástupkyne vyjadrili nesúhlas so závermi kontrolného znalca a v prípade, že súd hodlá akceptovať závery ZP navrhli, aby vo veci vykonal znalecké dokazovanie znalecký ústav alebo znalecká organizácia, ktoré má lepšie personálne

a odborné zázemie. Na pojednávaní dňa 15. 10. 2013 sa pr. zást. žalobkýň nezúčastnila z dôvodu hospodárnosti.

Súd však zistil, že na Slovensku nie je vedený v zozname znaleckých ústavov a organizácií, žiaden ústav ani organizácia z odboru zdravotníctva, odvetvia ORL. Následne zisťoval ústav, ktorý by mohol poskytnúť odborné stanovisko. Prostredníctvom internetu zistil, že Univerzitná nemocnica L. Pasteura v Košiciach má v štruktúre pracovisko a to Kliniku ORL, chirurgie hlavy a krku, primárom ktorej je hlavný odborník Slovenska J. K. Z týchto dôvodov súd odkomunikoval s prof. K. dňa 22. 10. 2013, či by bol ochotný poskytnúť odborný posudok – stanovisko. Súhlasil s jeho vypracovaním avšak požiadal o doručenie spisu až po 19. 11. 2013, kedy už bude na Slovensku (pracovne pôsobil aj v zahraničí). Súd nariadil dokazovanie ústavom Univerzitnou nemocnicou. Pri spracovaní uznesenia však došlo k zrejmej nesprávnosti (spôsobenej vysokou zaťaženosťou sudcu, ktorý pracuje v 5 agendách, pričom len v agende „C“ má v dôsledku hromadných žalôb a prerozdelených spisov po úmrtí dvoch sudcov z občianskoprávnej agendy zostatok 604 vecí). Bol použitý text, ktorý mal sudca pripravený pre prípad ustanovenia znaleckého ústavu alebo organizácie. Do uvedeného textu bol doplnený už len názov ústavu, pričom sa do uznesenia neuviedlo, že sa malo jednať o odborné stanovisko inštitúcie podľa ust. § 127 ods. 4 O. s. p. V snahe čo najskôr dopraviť spis na odborné posúdenie (keďže sa jedná o dlhoročné konanie sledované Ústavným súdom), bol spis doručený povereným zamestnancom súdu priamo do Univerzitnej nemocnice aj s nesprávnym textom uznesenia, čo súd zistil až po návrate spisu dňa 10. 01. 2014. Prof. K. riadiac sa nepochybné týmto uznesením, označil svoje podanie ako znalecký posudok, keďže zrejme nemal skúsenosti ako formulovať stanovisko. Súčasne však oznámil, že nie je súdnym znalcom a neuplatňoval si znaleckú odmenu, uviedol len čas strávený štúdiom materiálu a napísaním posudku.

Žalobkyne prostredníctvom právnej zástupkyne sa vyjadrili, že uvedený posudok nemá žiadne formálne a obsahové náležitosti znaleckého posudku, a preto sa nevyjadrovali k zisteniam vyplývajúcim z tejto listiny. Súd akceptoval pochybenie a uvedený posudok neposudzoval ako znalecký posudok, ale ako odborné vyjadrenie orgánu, o správnosti ktorého nemá žiadne pochybnosti, pretože sa jedná o subjekt, ktorý nepochybné má všetky odborné predpoklady na posúdenie daného stavu. Aj z uvedeného vyjadrenia vyplynula správnosť záverov kontrolného znalca L.»

V závere vyjadrenia okresný súd uviedol:

„Záverom poukazujeme na skutočnosť, že i napriek dĺžke konania je nutné poukázať na to, že posledná zákonná sudkyňa konala vo veci od septembra 2012 a rozhodla dňa 06. 02. 2014. Vo veci sa podľa názoru súdu konalo najmenej od septembra 2012 plynulo, vykonávali sa dôkazy, ktoré súd považoval za potrebné vykonať, keďže doposiaľ vykonané neboli a to aj napriek opakovaným námietkam proti záverom znaleckých posudkov pôvodného žalovaného a následne žalovanej. Žalobkyniam sa javilo doplnenie dokazovania ako nadbytočné. Súd je však opačného názoru, pretože z výsledkov doplneného znaleckého dokazovania, ktoré bolo podnietené aj doplnením listinných dôkazov, ako aj vyjadrenia odborného orgánu je zrejmé, že žalovaný dôvodne spochybňoval závery posudkov, ktoré konštatovali profesijné ochorenie V. S. Výsledky doplneného dokazovania postupne naznačovali možnosť iného posúdenia ochorenia V. S. a zjavne vyvolali nespokojnosť žalobkyň s týmto vývojom dokazovania, čo prejavili pravdepodobne podaním ďalšej ústavnej sťažnosti, na ktorú majú samozrejme právo. Je nutné konštatovať, že žalobkyne neprispievali k nejakému urýchleniu konania, trvali len na svojich upravovaných petitoch žaloby a svojom výpočte náhrady za stratu na zárobku a prípade ešte písomne vyjadrovali nespokojnosť s vykonávaným dokazovaním.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľky prostredníctvom právnej zástupkyne zaujali stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu faxom 3. marca 2014 a poštou 4. marca 2014, v ktorom okrem iného uviedli:

«Odporca vo svojom vyjadrení uviedol, že sudca Mgr. Ľudovít Havran bol v roku 2010 na dlhodobej PN a zomrel dňa 18. 2. 2010. Ďalšie pojednávanie v tejto veci sa konalo až dňa 15. 12. 2010, teda po 10 mesiacov od tejto udalosti. Navyše v uvedenom období po právoplatnosti ostatného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v tejto veci došlo k viacerým úkonom odporcu, ktoré možno považovať za neefektívny postup odporcu, keď ako to bolo uvedené v sťažnosti dňa 25. 2. 2010 Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 4 Co/42/2010 zrušil uznesenie Okresného súdu Rožňava sp. zn. 5 C 29/91 zo dňa 28. 9. 2005, ktorým súd konanie zastavil, žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania a zároveň nepriznal trovy štátu. V samotnom tomto uznesení

odvolací súd konštatoval, že rozhodnutie odporcu, ktoré zrušil „bolo vydané nadbytočné“, teda celková dĺžka konania sa predĺžila o obdobie, kedy sa rozhodovalo o úkonoch súdu, ktoré boli neefektívne a nadbytočné.

Ďalej súd opisuje postup vo veci, kedy dna 6. 4. 2011 bol vynesený rozsudok Okresného súdu. Rožňava sp. zn. 11 C/10/2011-67 až po zrušujúce uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co/226/2011 zo dňa 24. 7. 2010, kedy odvolací súd zrušil rozsudok odporcu pre jeho nepreskúmateľnosť, keďže neobsahoval riadne odôvodnenie. V sťažnosti sťažovateľky poukázali už na nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 182/08 zo dňa 16. 12. 2008, z ktorého vyplýva, že za konanie, ktoré nie je efektívne a za nesústredenú činnosť súdu prvého stupňa treba považovať aj situáciu, kedy odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa pre procesné pochybenia a nepreskúmateľnosť...

Odporca vo svojom vyjadrení ďalej v súvislosti s jeho žiadosťou zo dňa 23. 10. 2012 uviedol, že „Dôkazné bremeno spočívalo na pôvodnom žalobcovi, keďže z dokazovanie jednoznačne nevyplývalo, či sa jednalo o chorobu z povolania a teda o objektívnu zodpovednosť, alebo o iné ochorenie... Iné listiny zo strany žalobkýň neboli súdu doručené.“. V podaní zo dňa 12. 11. 2012 sťažovateľky vysvetlili dôvody, na základe ktorých navrhovateľky spochybnili možnú redukciu pri výpočte straty na zárobku po skončení práceneschopnosti pôvodného navrhovateľa, pričom okrem iného poukázali na svoje odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Rožňava sp. zn. 11 C/10/2011 zo dňa 6. 4. 2011, v ktorom dostatočne ozrejmili svoje tvrdenia ohľadom správnosti výpočtu, čo nakoniec konštatoval aj Krajský súd v Košiciach, keď v uznesení sp. zn. 3 Co/226/2011 zo dňa 24. 7. 2012 uviedol, že odporca sa s tvrdením sťažovateľiek, že škoda bola spôsobená hrubou nedbanlivosťou vôbec nevysporiadal. Sťažovateľky taktiež poukázali na rozhodnutie Okresného súdu Rožňava sp. zn. 11 C/10/2011 zo dňa 6. 4. 2011, v ktorom sa konštatovalo, že „Práve sám pôvodný odporca poukázal na to, že napokon nebolo v priebehu konania ani spochybnené, že v dôsledku uznania choroby z povolania...“, pričom, ako bolo uvedené vyššie, tento rozsudok bol zrušený a vrátený nie z dôvodu, že by v tejto veci nešlo o chorobu z povolania, ale z dôvodu, že odporca sa nevysporiadal s otázkou hrubej nedbanlivosti, na ktorú sťažovateľky celý čas poukazovali. Sťažovateľky si tak splnili svoju dôkaznú povinnosť, predložili vo veci množstvo podaní, ktorými vysvetľovali uvedené skutočnosti a taktiež aj uviedli na výzvu odporcu, ako to aj sám odporca vo svojom

vyjadrení uvádza, že pôvodný navrhovateľ v tejto veci pracoval na dobu určitú v predmetnom období...

V nasledujúcej časti odporca opisuje postup súdu až do nariadenia znaleckého dokazovania uznesením sp. zn. 11 C/10/2011 zo dňa 13. 5. 2013, pričom v tejto časti uvádza, že „Pred nariadením kontrolného znaleckého posudku súd dohľadával zdravotnú dokumentáciu V. S. Žalobkyne boli pasívne, zjavne s poukazom na nesúhlas s nariadením znaleckého dokazovania. Aj keď totiž nemali k dispozícii zdravotnú dokumentáciu, určite mali vedomosti o osobe praktického lekára.“. Odporca nevyzval sťažovateľky k tomu, aby označili osobu praktického lekára, keď sťažovateľky pri takomto mlčaní súdu vo veci, v ktorej boli vykonané už štyri znaleckého posudky, pri vypracovaní ktorých nebol so zabezpečením si zdravotnej dokumentácie žiaden problém, nemohlo byť zrejme, že súd vyžaduje, aby takúto osobu označili. Ak uvedená skutočnosť spôsobila zbytočné prietahy konaní, ide to na ťarchu odporcu, ktorý mal postupovať v zmysle § 128 O. s. p., kedy by sťažovateľky mali povinnosť oznámiť takúto skutočnosť odporcovi.

Tvrdenie odporcu o pasívnosti sťažovateľiek v súvislosti s nariadením znaleckého dokazovania N. L. je absurdná, keďže k nemu sa vyjadrovali prostredníctvom advokátskeho koncipienta svojej právnej zástupkyne na pojednávaní konanom dňa 29. 4. 2013, v podaní zo dňa 24. 4. 2013, v podaní zo dňa 7. 5. 2013, v podaní zo dňa 5. 6. 2013 a v podaní zo dňa 26. 6. 2013.

Odporca v tejto súvislosti nepochopiteľne uviedol, že „V závere vyjadrenia zo dňa 10. 6. 2013 navrhla, napriek prezentovanému stanovisku, uloženie vlastných otázok.“. V podaní zo dňa 26. 6. 2013 pritom jasne sťažovateľky uviedli, že podaním zo dňa 5. 6. 2013 nežiadali, aby súd doplnil úlohu vymedzenú znalcovi o otázky, ktoré navrhujú ony, ale ako viackrát už v tejto veci uviedli, že podľa ich názoru, nie je potrebné, aby sa vo veci vykonalo ďalšie opätovné kontrolné znalecké dokazovanie, ale keď sa súd rozhodol, že ho aj tak napriek tomu vykoná, mal vymedziť úlohu znalcovi tak, aby mu takýmto vymedzením úlohy neboli kladené otázky, ktoré sú sugestívne a kapciózne a navádzajú ho k tomu, aby vykonaním takéhoto znaleckého dokazovania dospel k vopred definovaným záverom. Vzhľadom na uvedené v predmetnom podaní sťažovateľky navrhli, aby súd nahradil sugestívne a kapciózne otázky, otázkami, ktoré predložili ony.

Odporca ďalej uviedol, že „Na pojednávaní dňa 15. 10. 2013 sa pr. zást. žalobkýň nezúčastnila z dôvodu hospodárnosti konania.“. V tejto súvislosti sťažovateľky považujú za potrebné poukázať na ospravedlnenie zo dňa 15. 10. 2013, v ktorom uviedli, že „Dňa 15. 10. 2013 môj advokátsky koncipient Mgr. R. F. pri telefonickom dopyte z dôvodu hospodárnosti na Okresnom súde Rožňava u predsedníčky senátu JUDr. Edity Kušnírovej ohľadom uskutočnenia tohto pojednávania zistili že toto pojednávanie vzhľadom na podanie zo dňa 30. 9. 2013, ktorým som ako právna zástupkyňa navrhovateľiek navrhla vo veci vykonať kontrolné znalecké dokazovanie znaleckým ústavom alebo znaleckou organizáciou a vzhľadom na to, že odporkyňa vo svojom písomnom vyjadrení k ostatnému znaleckému posudku nenavrhovala iné ďalšie dokazovanie, bude odročené bez prejednávania veci s tým, že bude nariadené znalecké dokazovanie znaleckým ústavom alebo znaleckou organizáciou.“. Z uvedeného je zrejmé, že z vyjadrenia vec pojednávajúcej sudkyne vyplynulo, že moja účasť ako právnej zástupkyne na tomto nariadenom pojednávaní by bola nevhodná, keď by sa toto pojednávanie bez prejednávania merita veci odročilo s cieľom vykonať kontrolné znalecké dokazovanie, teda táto skutočnosť nespôsobila žiadne prietahy v konaní zo strany sťažovateľiek.

Odporca vo svojom vyjadrení poukazuje na vysokú zaťaženosť vec pojednávajúcej sudkyne, ktorá pracuje v 5 agendách, pričom len v agende „C“ má v dôsledku hromadných žalôb a prerozdelených spisov po úmrtí dvoch sudcov z občianskoprávnej agendy zostatok 604 vecí. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že technické a organizačné problémy nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR (IV. ÚS 58/02). Odporca je ako súdny orgán povinný svoju prácu organizovať tak, aby ochrana práv sťažovateľiek bola rýchla a účinná.»

Ďalej sťažovateľky v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedli:

«V súvislosti so znaleckým dokazovaním N. L. sťažovateľky opätovne poukazujú na to, že je nevysvetliteľné, prečo bolo nariadené takéto znalecké dokazovanie, keď pri svojom poslednom rozhodnutí odporca rozhodol aj bez nariadenia takéhoto znaleckého dokazovania a v konaní predchádzajúcom tomuto rozhodnutiu nepovažoval za potrebné vykonať takéto dokazovanie, odvolací súd nevyslovil vo svojom zrušujúcom uznesení, že by

odporca mal takéto dokazovanie vykonať, ani z podaní účastníkov nevyplýva spornosť skutočností, ktoré mali byť predmetom znaleckého dokazovania. Vo vyjadrení zo dňa 30. 9. 2014 k tomuto znaleckému posudku bolo poukázané na nelogickosť a rozpornosť tohto znaleckého posudku s ostatnými štyrmi v tomto konaní vykonanými znaleckými posudkami, pričom bolo navrhnuté, aby z dôvodu tejto skutočnosti, ak sa odporca rozhodne vychádzať z tohto posudku, bolo vykonané znalecké dokazovanie znaleckým ústavom alebo znaleckou organizáciou. Odporca opätovne predĺžil dĺžku tohto konania, keď ustanovil ako znalecký ústav, inštitúciu – Univerzitnú nemocnicu L. Pasteura v Košiciach, ktorá nie je znaleckým ústavom, keď namiesto tohto znaleckého ústavu mohol ustanoviť znalca zapísaného v zozname znalcov vedenom na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky. Odporca až následne po tom, ako bola táto listina označená ako znalecký posudok, avšak nemajúca ani najzákladnejšie formálne náležitosti znaleckého posudku (znalecký posudok ani nebol rozdelený na titulnú stranu, úvod, posudok, záver), doručená sťažovateľkám, ktoré v podaní zo dňa 29. 1. 2014 namietali tieto skutočnosti, začal tvrdiť, že malo dôjsť k zrejmej nesprávnosti pri vyhotovení uznesenia, ktorým bola uvedená inštitúcia ustanovená ako znalecký ústav. Uvedené tvrdenie nemôže byť pravdivé, keďže aj v povinnosti uloženej na predvolaní zo dňa 14. 1. 2014 je uvedené „Žiadame Vás, aby ste sa v lehote do 31. 01. 2014 vyjadrili k znaleckému posudku...“. Na predmetnú inštitúciu, ktorá mala podať tento „znalecký posudok“, som podala ako právna zástupkyňa sťažovateľiek sťažnosť na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Navyše ako som poukazovala v tejto veci, uvedená listina označená ako „znalecký posudok“ nespĺňa ani náležitosti odborného vyjadrenia, keď nedala odpovede na žiadnu zo sťažovateľiek namietaných otázok v podaní zo dňa 29. 1. 2014 k znaleckému posudku N. L. Uvedené pochybenia budú preskúmané v rámci odvolacieho konania, keďže dňa 6. 2. 2014 odporca v tejto veci ako prvostupňový súd rozhodol tak, že návrh sťažovateľiek zamietol.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo zapožičaného súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 29/1991 ústavný súd zistil v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009 tento priebeh konania:

- 25. novembra 2009 bol okresnému súdu po vydaní nálezu sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009 vrátený súdny spis z ústavného súdu,
- 8. januára 2010 okresný súd zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľiek uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 C 29/91 z 28. septembra 2005, ktorým bolo konanie vo veci zastavené,
- 9. februára 2010 po doručení odvolania sťažovateľiek proti uzneseniu okresného súdu z 28. septembra 2005 okresný súd vec predložil na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“),
- 25. februára 2010 krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 42/2010 zrušil uznesenie okresného súdu z 28. septembra 2005 a vec mu 23. marca 2010 vrátil na ďalšie konanie,
- 1. júna 2010 na základe podania sťažovateľiek doručeného okresnému súdu 1. júna 2010 okresný súd uznesením pripustil, aby do konania namiesto doterajšieho účastníka konania na strane žalovanej vstúpila Sociálna poisťovňa, ústredie Bratislava,
- 3. júna 2010 na základe oznámení skutočností zakladajúcich dôvod na vylúčenie zákonnou sudkyňou bola vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie inej zákonnej sudkyňi,
- 3. júna 2010 okresný súd zaslal prípis Sociálnej poisťovni, ústredie Bratislava,
- 23. júna 2010 okresný súd prípisom vyzval Sociálnu poisťovňu, ústredie Bratislava, na zaujatie písomného stanoviska k veci, ktoré bolo okresnému súdu doručené 30. augusta 2010,
- 21. októbra 2010 okresný súd nariadil termín pojednávania na 2. december 2010, ktoré sa neuskutočnilo zo zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne,
- 15. decembra 2010 na základe čiastočného späťvzatia návrhu v časti nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia okresný súd konanie v tejto časti zastavil

- a vo zvyšku vec vylúčil na samostatné konanie, ktorému bola pridelená sp. zn. 11 C 10/2011,
- 17. februára 2011 pojednávanie sa neuskutočnilo, pričom účastníci neúčast' riadne ospravedlnili; bol nariadený nový termín pojednávania na 24. marec 2011,
 - 24. marec 2011 okresný súd na pojednávaní pripustil zmenu návrhu tak, ako ju navrhla právna zástupkyňa sťažovateľiek v podaní, ktoré mu bolo doručené 24. februára 2011, a pojednávanie bolo odročené na 6. apríl 2011,
 - 6. apríla 2011 okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok v merite veci,
 - 28. júna 2011 po podaní odvolania bol súdny spis okresného súdu predložený na rozhodnutie krajskému súdu,
 - 24. júla 2012 krajský súd uznesením sp. zn. 3 Co 226/2011 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C 10/2011 zo 6. apríla 2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie,
 - 23. októbra 2012 okresný súd nariadil pojednávanie na 21. november 2012,
 - 21. novembra 2012 pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito s tým, aby účastníci konania navrhli dôkazy, ktoré je potrebné vykonať,
 - 11. januára 2013 okresný súd vyžiadal podklady potrebné na rozhodnutie od Sociálnej poisťovne, ústredie Bratislava, a od Fakultnej nemocnice L. Pasteura, Košice,
 - 20. februára 2013 okresný súd vyžiadal ďalšie podklady na rozhodnutie od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Rožňave a od Nemocnice Sv. Barbory v Rožňave,
 - 25. marca 2013 okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. apríl 2013,
 - 29. apríla 2013 pojednávanie bolo odročené a neurčito s tým, že bude nariadené znalecké dokazovanie z odboru zdravotníctva, odvetvia ORL,
 - 13. mája 2013 okresný súd uznesením nariadil vo veci znalecké dokazovanie z odboru zdravotníctva, odvetvia ORL, pričom znalcovi uložil vypracovať znalecký posudok v lehote 50 dní odo dňa doručenia spisu,
 - 11. júna 2013 okresný súd uznesením z 11. júna 2013 doplnil uznesenie z 13. mája 2013 a predložil znalcovi na zodpovedanie ďalšie otázky (navrhnuté právnu zástupkyňou sťažovateľiek),

- 3. septembra 2013 ustanovený znalec predložil okresnému súdu znalecký posudok č. 7/2013,
- 9. septembra 2013 okresný súd doručoval znalecký posudok účastníkom konania na vyjadrenie a nariadil termín pojednávania na 15. október 2013,
- 3. októbra 2013 okresný súd uznesením priznal ustanovenému znalcovi odmenu za predložený znalecký posudok,
- 15. októbra 2013 pojednávanie sa uskutočnilo bez prítomnosti sťažovateľiek a ich právnej zástupkyne s tým, že okresný súd pojednávanie odročil na neurčito a uznesením z 18. novembra 2013 nariadil kontrolné znalecké dokazovanie „znaleckým ústavom *Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, Klinika otorinolaryngtológie a chirurgie hlavy a krku, Rastislavova 43, Košice*“,
- 10. januára 2014 okresnému súdu bol doručený kontrolný znalecký posudok č. 1/2014,
- 14. januára 2014 okresný súd dal pokyn na doručenie kontrolného znaleckého posudku účastníkom konania a nariadil termín pojednávania na 6. február 2014,
- 6. februára 2014 okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok, následne jeho písomné vyhotovenie bolo doručované účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom,
- 7. marca 2014 okresnému súdu bolo doručené odvolanie sťažovateľiek proti rozsudku okresného súdu zo 6. februára 2014.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľky zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej

len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Súdca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie, a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o náhrade škody vedené okresným súdom pôvodne pod sp. zn. 5 C 29/1991 a neskôr pod sp. zn. 11 C 10/2011 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009, ktorým bolo vyslovené porušenie základného práva s'ťažovateliek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní.

Ústavný súd konštatuje, že vec nie je právne zložitá, s poukazom na dostatok relevantnej a aplikovateľnej judikatúry všeobecných súdov v obdobných prípadoch.

Vo veci možno pripustiť určitú mieru skutkovej zložitosti okrem iného aj vzhľadom na nutnosť znaleckého dokazovania, avšak ani táto okolnosť nemôže ospravedlniť to, že napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené, a to napriek tomu, že ústavný súd už v dvoch nálezoch vyslovil, že v ňom došlo k porušeniu práv jeho účastníkov na strane žalobcov.

2. Správanie sťažovateľiek ako účastníčok konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd nezistil v období po právoplatnosti nálezu sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009 v priebehu napadnutého konania také skutočnosti na strane sťažovateľiek, ktoré by významným spôsobom ovplyvnili dĺžku napadnutého konania. Pokiaľ sťažovateľky v jeho priebehu realizovali procesné úkony, ako napr. návrhy na zmenu petitu, ktorými reagovali na objektívne skutočnosti vyplývajúce z priebehu napadnutého konania, ústavný súd k tomu uvádza, že ide o štandardný a legitímny postup v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktorý síce má za následok predĺženie konania, avšak ho nemožno pripísať na ťarchu sťažovateľiek, ale rovnako tak ani na ťarchu okresného súdu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľiek, bol samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

Aj keď okresný súd v hodnotenom období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009 postupoval v napadnutom konaní v zásade plynulo, ústavný súd zastáva názor, že jeho postup je potrebné vyhodnotiť ako neefektívny.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. „Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol.“ (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010)

O neefektívnom postupe okresného súdu v napadnutom konaní svedčí napr. aj skutočnosť, že krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 42/2010 z 25. februára 2010 zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 C 29/1991 z 26. mája 2008, ktorým nepripustil vstup

sťažovateľiek do konania „po nebohom žalobcovi“. Krajský súd v odôvodnení uznesenia z 25. februára 2010 okrem iného uviedol:

„Odvolací súd zistil, že rozhodnutie súdu je nesprávne, pretože poukazujúc na ust. § 107 ods. 3 O. s. p. konanie sa preruší vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. Ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v tomto konaní pokračovalo skôr.

Preskúmané rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo vydané nadbytočne. Podľa obsahu návrhu, ktorým dedičia žiadali pripustenie vstupu do predmetného konania ide nepochybne o návrh na pokračovanie v konaní začatom nebohým žalobcom.

Podľa citovaného ustanovenia § 107 ods. 3 O. s. p. nepochybne mal súd pokračovať v konaní s dedičmi nebohého.

Naviac predchádzajúce rozhodnutie súdu o zastavení konania (5 C 29/91 zo dňa 28. 9. 2005) nemôže byť právoplatné tak, ako na to poukazuje súd prvého stupňa, pretože toto nebolo doručené právnej zástupkyňi, ale ani dedičom. Taktiež zatiaľ z obsahu spisu nie je zrejmé, či skutočne ide čisto o nároky, ktoré sú len osobným právom nebohého alebo prechádzajú na jeho dedičov. Predbežne však možno konštatovať, že minimálne boli uplatnené mzdové nároky, ktoré prechádzajú na dedičov.“

Vzhľadom na to uložil krajský súd okresnému súdu, aby pokračoval v konaní.

Krajský súd navyše v odôvodnení svojho zrušovacieho uznesenia z 25. februára 2010 dodal, že „Uznesenie o zastavení konania nie je právoplatné, pretože nebolo doručené účastníkom konania. Odvolací súd preskúmaval uznesenie, ktorým bol zamietnutý návrh dedičiek po nebohom žalobcovi na vstup do konania. Toto bolo zrušené z dôvodu nadbytočnosti, pretože nemalo byť vydané, súd mal s poukazom na ust. § 107 ods. 3 O. s. p. pokračovať v konaní s dedičmi a nemal správoplatniť uznesenie o zastavení konania.

Tento právny názor odvolacieho súdu je pre súd prvého stupňa záväzný a je potrebné, aby postupoval v súlade s týmto vysloveným právnym názorom. Vyporiadal sa potom v konaní s nárokmi, ktoré prechádzajú, resp. neprechádzajú na dedičov a taktiež

rozhodol o pokračovaní v konaní tak, ako to má na mysli ust. § 107 ods. 3 O. s. p., ktoré je vyššie citované.“.

Postup okresného súdu v napadnutom konaní je potrebné kvalifikovať ako neefektívny aj v súvislosti s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Co 226/2011 z 24. júla 2012, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C 10/2011 zo 6. apríla 2011, keď krajský súd v odôvodnení tohto zrušovacieho uznesenia okrem iného uviedol:

„Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia. Z dôvodov rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že súd prvého stupňa v plnom rozsahu opísal prepočet uplatnenia nárokov, ktoré predstavuje strata na zárobku po skončení práceneschopnosti spolu s dôvodmi, pre ktoré odporkyňa mala za to, že za to-ktoré obdobie strata na zárobku nevzniká. Odporkyňa však vo svojom výpočte už bližšie nezdôvodňovala, prečo napríklad nevzniká strata na zárobku po skončení práceneschopnosti za obdobie od 01. 01. 2001 do 30. 06. 2001 a keďže súd prvého stupňa sa s týmto výpočtom v plnom rozsahu stotožnil bez ďalšieho zdôvodnenia, odvolací súd uzatvára, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je dostatočne preskúmateľné. Na pojednávaní dňa 06. apríla 2011 právna zástupkyňa navrhovateľiek poukazovala na to, že podľa ust. § 195 ods. 2 Zákonníka práce v znení účinnom rozhodnom období u zamestnancov, ktorých priemerný zárobok pred vznikom škody bol vyšší ako 5.700,- Sk sa táto suma zvyšuje o 75 % rozdielu medzi týmto zárobkom a sumou 5.700,- Sk. Toto obmedzenie neplatí, ak škoda bola spôsobená úmyselne alebo výhradne porušením právnych alebo ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pokiaľ ich neporušil postihnutý zamestnanec. Z dôvodov hodných osobitného zreteľa môže súd rozhodnúť, že toto obmedzenie neplatí tiež vtedy, ak škoda bola spôsobená hrubou nedbanlivosťou, pokiaľ sa jej nedopustil postihnutý zamestnanec, pritom navrhovateľky poukazovali na tú skutočnosť, že v danom prípade takéto dôvody osobitného zreteľa existujú (č. l. 61 spisu 11 C/10/2011). Splnomocnená zástupkyňa odporcu sa k tejto námietke vyjadrila na č. l. 62 spisu, že zo spisu a z dokladov v ňom založených nijakým spôsobom nevyplýva, že by bolo došlo zo strany pôvodného odporcu k hrubej nedbanlivosti a príčinnej súvislosti s ňou aj k vzniku choroby z povolania, čo napokon nebolo vyjadrené ani v rozhodnutí Inšpektorátu práce, preto odporca pristúpil

k prepočtu tak, že zohľadnil pri valorizácii redukcii v čase vzniku nároku za predmetné obdobia.“

Krajský súd vo svojom zrušovacom uznesení zo 6. apríla 2011 okresnému súdu zároveň vytkol, že: *„Z dôvodov rozsudku súdu prvého stupňa nijako nevyplýva, ako sa súd prvého stupňa s tvrdením navrhovateľiek, že škoda bola spôsobená hrubou nedbanlivosťou, vypořiadal...*

Na pojednávaní dňa 15. 12. 2010 navrhovateľky prostredníctvom svojej právnej zástupkyne navrhli pripustiť zmenu petitu v znení:

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľkám 54.052,78 eur, a to každej z navrhovateľiek vo výške zodpovedajúcej jej dedičskému podielu na tejto pohľadávke, nadobudnutej v dedičskom konaní po V. S..., zomrelému 31. 08. 2005 do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia, potvrdzujúceho nadobudnutie dedičského podielu na uvedenej pohľadávke navrhovateľkám. V časti nároku uplatneného v rozsahu sťaženia spoločenského uplatnenia zobrali návrh späť a návrh v časti späťvzatia upresnili na sumu 4.854,61 eur. Súd prvého stupňa následne uznesením konanie v časti o zaplatenie 4.854,61 eur zastavil a v ostatnej časti vylúčil na samostatné konanie, ktoré sa následne vedie v konaní 11 C/10/2011.

Navrhovateľky však doposiaľ nezobrali návrh späť pokiaľ ide o uplatnené príslušenstvo pohľadávky – uplatnené úroky z omeškania.“

Odvolací súd z týchto dôvodov podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C 10/2011 zo 6. apríla 2011 v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Námietky uvedené sťažovateľkami v súvislosti so znaleckým dokazovaním ústavný súd nehodnotil, pretože ich vecná stránka bude predmetom posudzovania v odvolacom konaní, keďže aj samotné sťažovateľky vo vyjadrení k sťažnosti z 3. marca 2014 okrem iného uviedli, že *„Uvedené pochybenia budú preskúmané v rámci odvolacieho konania, keďže dňa 6. 2. 2014 odporca v tejto veci ako prvostupňový súd rozhodol tak, že návrh sťažovateľiek zamietol.“*

Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti poukazuje „na vysokú zaťaženosť pojednávajúcej sudkyne, ktorá pracuje v 5 agendách, pričom len v agende C má v dôsledku hromadných žalôb a prerozdelených spisov po úmrtí dvoch sudcov z občianskoprávnej agendy zostatok 604 vecí“, túto argumentáciu ústavný súd nemohol akceptovať, keďže v uvedenej súvislosti vo svojej predchádzajúcej judikatúre (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06) už uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezavádzajú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Vzhľadom na to, že napadnuté konanie napriek nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 9/05 z 30. marca 2005 a nálezom sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009, v ktorých bolo vyslovené porušenie označených práv sťažovateľiek v napadnutom konaní, nebolo dosiaľ právoplatne skončené, čo je podľa názoru ústavného súdu z ústavnoprávneho hľadiska samo osebe neakceptovateľné (porovnaj napr. IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 122/2011), ústavný súd, berúc do úvahy aj celý doterajší priebeh napadnutého konania, konštatuje, že neefektívnym postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 10/2011 v období po právoplatnosti nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľkami označených práv.

IV.

Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom sp. zn. IV. ÚS 9/05 z 30. marca 2005 (m. m. IV. ÚS 45/07, IV. ÚS 99/07).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky sa domáhajú aj priznania finančného zadosťučinenia, a to každá v sume 5 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď okrem iného uviedli:

„Sťažovateľky pociťujú ujmu z takéhoto postupu Okresného súdu Rožňava, kedy sa právoplatného skončenia nedožil ani pôvodný žalobca a Okresný súd Rožňava napriek tomu túto vec nerozhodol ani po 8 rokoch od jeho smrti takým spôsobom, aby bola právoplatne skončená.

Aj keď už sťažovateľkám bolo v tejto veci priznané finančné zadosťučinenie, s prihliadnutím na to, že to bol práve Okresný súd Rožňava, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti, ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, nadobudli pocit márnosti, snahy dovolať sa spravodlivosti, keď ani po ďalších 4 rokoch od ostatného nálezu ústavného súdu, 8 rokov od smrti pôvodného žalobcu a 22 rokov od začiatku konania, nebola táto vec právoplatne skončená, a preto považujú za primerané, aby im bolo každej z nich priznané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000,- Eur.“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto

prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 11 C 10/2011 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä skutočnosť, že okresný súd nerešpektoval príkaz ústavného súdu vyslovený v náleze sp. zn. IV. ÚS 9/05 z 30. marca 2005, ktorým mu prikázal konať v tejto veci bez zbytočných prietáhov, ani nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 296/09 z 26. novembra 2009, ktorým konštatoval prietahy v napadnutom konaní aj v nasledujúcom období, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € každej sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €, a pri treťom úkone právnej služby z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá je 804 €.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť u všetkých štyroch sťažovateľiek o 50 % (porovnaj najmä I. ÚS 417/2010, I. ÚS 64/2011, II. ÚS 25/2011,

II. ÚS 453/2010, II. ÚS 520/2010, III. ÚS 354/2010, III. ÚS 356/2010, III. ÚS 452/2010, IV. ÚS 62/2011, IV. ÚS 475/2010), lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2014 predstavuje u jednej sťažovateľky spolu s režijným paušálom (2 x 7,81 € a 1 x 8,04 €) sumu 220,82 € a trovy právneho zastúpenia štyroch sťažovateľiek predstavujú sumu 883,28 €.

Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy konania vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 1 059,92 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2014